

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ**ΤΟΜΕΑΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ - ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑΣ****1. 64761- ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑ****(1) ΓΕΝΙΚΑ**

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Γαλλικής γλώσσας και φιλολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	64761	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Β΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εισαγωγή στη θεωρητική γλωσσολογία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	6	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Γενικού υποβάθρου (ΥΜ)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική (διδασκαλία) Ελληνική και Γαλλική (μόνο για γαλλόφωνους φοιτητές και φοιτητές Erasmus)		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/FRL186/		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Το μάθημα αποτελεί το βασικό εισαγωγικό μάθημα στη Γλωσσολογία και είναι προαπαιτούμενο για πολλά γλωσσολογικά μαθήματα του Τμήματος. Στο πρώτο μέρος του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες εξοικειώνονται με τις βασικές αρχές, έννοιες και μεθόδους έρευνας της επιστήμης της γλωσσολογίας, όπως αναπτύχθηκαν από τον Φ. ντε Σοσίρ και στη συνέχεια από τους δομιστές και μεταδομιστές γλωσσολόγους. Στο δεύτερο μέρος του μαθήματος παρουσιάζονται συνοπτικά τα επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης (φωνητική, φωνολογία, μορφολογία, σύνταξη, σημασιολογία και πραγματολογία) τα περισσότερα από τα οποία αποτελούν ξεχωριστά εξαμηνιαία μαθήματα στη συνέχεια των σπουδών τους. Κατά τη διάρκεια των παραδόσεων οι φοιτητές και οι φοιτήτριες εξασκούνται στην επίλυση απλών γλωσσολογικών προβλημάτων υπό τη μορφή ασκήσεων.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες αναμένεται να:

- Έχουν αποδεδειγμένη γνώση και κατανόηση των βασικών αρχών της θεωρητικής γλωσσολογίας, όπως περιγράφονται στο περιεχόμενο του μαθήματος. Η γνώση αυτή στηρίζεται στα εγχειρίδια που διανέμονται και στην πολλαπλή βιβλιογραφία που προτείνεται.
- Διαθέτουν ικανότητες που αποδεικνύονται με την ανάπτυξη και υποστήριξη επιχειρημάτων και την επίλυση ειδικών προβλημάτων στο πλαίσιο της γλωσσολογίας
- Έχουν επίγνωση λανθασμένων παραδοσιακών απόψεων και μύθων σχετικά με τις γλώσσες και εφαρμόζουν την κριτική σκέψη για να απαντήσουν σε αυτές, με βάση τις σύγχρονες εξελίξεις της επιστήμης της γλωσσολογίας.
- Είναι σε θέση να χρησιμοποιούν τη γνώση και την κατανόηση που απέκτησαν για την ανάλυση περιστάσεων επικοινωνίας στην ελληνική ή τη γαλλική γλώσσα.
- Είναι σε θέση να εφαρμόζουν τις γνώσεις και την κατανόηση που απέκτησαν σε περιβάλλοντα γλωσσικής εκμάθησης, λογοτεχνικής παραγωγής, μετάφρασης και διερμηνείας.
- Έχουν την ικανότητα να συγκεντρώνουν και να ερμηνεύουν συναφή στοιχεία για να διαμορφώνουν κρίσεις που περιλαμβάνουν προβληματισμό σε γλωσσολογικά ζητήματα.
- Είναι σε θέση να κοινοποιούν πληροφορίες, ιδέες, προβλήματα και λύσεις τόσο σε ειδικευμένο όσο και σε μη-εξειδικευμένο κοινό.
- Έχουν αναπτύξει εκείνες τις δεξιότητες απόκτησης γνώσεων, που τους χρειάζονται για να συνεχίσουν σε περαιτέρω σπουδές με μεγάλο βαθμό αυτονομίας.

Γενικές Ικανότητες

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες:

- Διαθέτουν προχωρημένες γνώσεις στο πεδίο της γλωσσολογίας, οι οποίες συνεπάγονται κριτική κατανόηση θεωριών και αρχών.
- Είναι σε θέση να αναζητούν, αναλύουν και συνθέτουν δεδομένα και πληροφορίες σχετικά

- με γλωσσολογικά θέματα, με τη χρήση των απαραίτητων τεχνολογιών.
- Έχουν μάθει να σέβονται τις διαφορετικές γλώσσες/διαλέκτους/ ιδιώματα που υπάρχουν στον κόσμο και έχουν κατανοήσει ότι όλες οι γλωσσικές ποικιλίες είναι πολύπλοκα συστήματα επικοινωνίας απολύτως κατάλληλα για τις επικοινωνιακές ανάγκες των ομιλητών τους.
- Έχουν προαγάγει την ελεύθερη, κριτική, δημιουργική, επαγωγική σκέψη.
- Έχουν μάθει να αμφισβητούν παραδεδομένες ιδέες, μύθους και προκαταλήψεις σε σχέση με τις γλώσσες, ελέγχοντάς τους με επιστημονικά κριτήρια και επιχειρήματα.

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα έχει ως σκοπό να παρουσιάσει και να εξοικειώσει τους φοιτητές με τις βασικές αρχές της Γλωσσολογίας, της επιστήμης που μελετά τον ανθρώπινο λόγο μέσω των φυσικών γλωσσών. Οι κυριότερες έννοιες που εξετάζονται είναι: Προφορικός/γραπτός λόγος, Διαχρονία/συγχρονία, Λόγος/γλώσσα/ομιλία, Γλωσσικό σημείο, Δομή, Παραδειγματικές/συνταγματικές σχέσεις, Κατανομή, Ανάλυση σε άμεσα συστατικά και Διπλή άρθρωση των γλωσσών. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται τα επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης: Φωνητική, Φωνολογία, Μορφολογία, Σύνταξη, Σημασιολογία, καθώς και οι κλάδοι της Πραγματολογίας, της Γλωσσολογίας του εκφερόμενου λόγου και της Κοινωνιογλωσσολογίας. Στη διάρκεια των διαλέξεων γίνεται επίσης αναφορά στην ιστορία της γλωσσολογίας και στις κυριότερες γλωσσολογικές σχολές: Ιστορικο-συγκριτική γλωσσολογία, Δομισμός, Γενετική-μετασηματιστική γλωσσολογία, Γλωσσολογία του εκφερόμενου λόγου. Πραγματοποιούνται ασκήσεις κυρίως στα επίπεδα της φωνητικής-φωνολογίας, μορφολογίας, σύνταξης και σημασιολογίας.

Αναλυτικά οι θεματικές ενότητες είναι οι εξής:

A. Γενικές αρχές της σύγχρονης γλωσσολογίας και χαρακτηριστικά των γλωσσών

1. **Γενικά για τη γλωσσολογία και τις γλώσσες.** Γλωσσολογία. Η επιστήμη που μελετά τον ανθρώπινο λόγο (langage) δια μέσου των επιμέρους γλωσσών (langues). **Επικοινωνία.** Το μοντέλο της επικοινωνίας σύμφωνα με τον R. Jakobson (1963). **Άσκηση:** Εξέταση διαφορετικών τρόπων επικοινωνίας, κωδίκων, μηνυμάτων με βάση το μοντέλο αυτό.
2. **Χαρακτηριστικές ιδιότητες της γλώσσας.**
3. **Γλωσσική ποικιλία.**
4. **Προφορικός και γραπτός λόγος.** Συστήματα γραφής.
5. **Γλωσσική κατάρτιση και γλωσσική εκμάθηση.** Διγλωσσία-Πολυγλωσσία.
6. **Το λεξιλόγιο της γλώσσας.** Λεξικολογία, Λεξικογραφία.

B. Επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης

7. **Φωνητική.** Οι φθόγγοι της γλώσσας, τόπος και τρόπος άρθρωσης των φθόγγων. Διεθνές φωνητικό αλφάβητο. **Άσκηση:** φωνητική μεταγραφή λέξεων της ελληνικής.
8. **Φωνολογία.** Οι σχέσεις και η οργάνωση των φθόγγων σε ένα συγκεκριμένο γλωσσικό σύστημα, φωνολογικοί κανόνες. Η διαδικασία εξεύρεσης των φωνημάτων μιας γλώσσας. Παραδειγματικές και συνταγματικές σχέσεις μεταξύ φωνημάτων. **Άσκηση:** Φωνολογική μεταγραφή λέξεων της ελληνικής.
9. **Μορφολογία.** Η θεωρία του γλωσσικού σημείου και η διπλή άρθρωση της γλώσσας. Η εσωτερική δομή της λέξης, κανόνες μορφολογίας, μηχανισμοί σχηματισμού λέξεων. **Άσκηση:** κατάτμηση λέξεων της ελληνικής και της Σουαχίλι σε μορφήματα.
10. **Σύνταξη.** Τρόποι και κανόνες του συνδυασμού των λέξεων σε μεγαλύτερες ενότητες (φράσεις, προτάσεις). **Άσκηση:** Ανάλυση προτάσεων σε άμεσα συστατικά- φραστικοί δείκτες δεντροδιαγράμματα, κανόνες επανεγγραφής, κουτιά Hockett.

11. **Σημασιολογία.** Η εννοιολογική πλευρά της γλώσσας, σημασιολογικά χαρακτηριστικά, σημασιολογικές σχέσεις.
12. **Πραγματολογία και Γλωσσολογία εκφερόμενου λόγου.** Η χρήση της γλώσσας. Δείξη, λεκτικές πράξεις, αξιώματα συνομιλίας.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο												
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	<ul style="list-style-type: none"> • Προβολή διαφανειών (Power-point) • Πλατφόρμα e-class • Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο 												
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<table border="1"> <thead> <tr> <th><i>Δραστηριότητα</i></th> <th><i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Διαλέξεις-Ασκήσεις</td> <td>39</td> </tr> <tr> <td>Φροντιστήριο</td> <td>13</td> </tr> <tr> <td>Μελέτη βιβλιογραφίας</td> <td>48</td> </tr> <tr> <td>Προετοιμασία για τελική εξέταση</td> <td>50</td> </tr> <tr> <td>Σύνολο μαθήματος</td> <td>150</td> </tr> </tbody> </table>	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>	Διαλέξεις-Ασκήσεις	39	Φροντιστήριο	13	Μελέτη βιβλιογραφίας	48	Προετοιμασία για τελική εξέταση	50	Σύνολο μαθήματος	150
	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>											
	Διαλέξεις-Ασκήσεις	39											
	Φροντιστήριο	13											
	Μελέτη βιβλιογραφίας	48											
	Προετοιμασία για τελική εξέταση	50											
Σύνολο μαθήματος	150												
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	<p>Τελική γραπτή εξέταση που περιλαμβάνει:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ερωτήσεις σύντομης απάντησης, • Ερώτηση ανάπτυξης μικρού δοκιμίου και • Επίλυση προβλημάτων-ασκήσεων <p>(δίνεται η δυνατότητα επιλογής θεμάτων)</p> <p>Γλώσσα αξιολόγησης: ελληνική (γαλλική για τους γαλλόφωνους φοιτητές και τους φοιτητές Erasmus)</p> <p>Τα κριτήρια αξιολόγησης παρουσιάζονται και αναλύονται στους φοιτητές κατά την έναρξη του εξαμήνου.</p> <p>Στο τελευταίο μάθημα γίνεται ενδεικτική επίλυση-απάντηση παλαιότερων θεμάτων.</p>												

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Προτεινόμενα εγχειρίδια μέσω Εύδοξου

Fromkin, V., R. Rodman & N. Hyams, 2008 [2003], *Εισαγωγή στη μελέτη της γλώσσας*, Αθήνα, Πατάκης.

Γούτσος, Δ. (2012), *Γλώσσα: Κείμενο, ποικιλία, σύστημα*. Αθήνα: Κριτική.

Επιπλέον βιβλιογραφία

Βελούδης, Γ., 2008. *Γενική Γλωσσολογία Ι. Γενικά χαρακτηριστικά της γλώσσας*. Θεσσαλονίκη: Υπηρεσία Δημοσιευμάτων, Α.Π.Θ. (σε ηλεκτρονική μορφή στο <http://www.lit.auth.gr/node/1169>)

Bloomfield, L. 1970 [1933], *Le langage*, Paris, Payot.

Χριστίδης, Α.-Φ., 2005. *Γενική Γλωσσολογία Ι. Γενικά χαρακτηριστικά της γλώσσας*. Θεσσαλονίκη: Υπηρεσία Δημοσιευμάτων, Α.Π.Θ. (σε ηλεκτρονική μορφή στο <http://www.lit.auth.gr/node/1169>)

Garric, N., 2001, *Introduction à la linguistique*, Παρίσι, Hachette.

Lyons, J., 1992 [1981], *Εισαγωγή στη γλωσσολογία*, Αθήνα, Πατάκης.

Lyons, J., 2001 [1968], *Εισαγωγή στη θεωρητική γλωσσολογία*, Αθήνα, Μεταίχιμο.

Martinet, A., 1976 [1960], *Στοιχεία γενικής γλωσσολογίας*, Θεσ/νίκη, Ι. Ν. Σπουδών.

Mounin, G., 1988 [1971], *Κλειδιά για τη γλωσσολογία*, Αθήνα, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης.

Παυλίδου, Θ., 1992, *Επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης*, Θεσσαλονίκη.

Paveau, M.-A. & G.-É. Sarfati, 2003, *Les grandes théories de la linguistique : De la grammaire comparée à la pragmatique*, Παρίσι, A. Colin.

Pinker, S., 1999 [1994], *L'instinct du langage*, Παρίσι, O. Jacob.

Φιλιππάκη-Warburton, Ειρ., 1992, *Εισαγωγή στη θεωρητική γλωσσολογία*, Αθήνα,

Robins, R., 1989 [1967], *Σύντομη ιστορία της γλωσσολογίας*, Αθήνα, Νεφέλη.

Sapir, E. 1953 [1921], *Le langage: Introduction à l'étude de la parole*, Παρίσι, Payot.

Saussure, F. de, 1979 [1916], *Μαθήματα γενικής γλωσσολογίας*, Αθήνα, Παπαζήσης.

Vendryès, J. 1968 [1923], *Le langage : Introduction linguistique à l'histoire*, Παρίσι, A. Michel.

Yule, G., 1985, *The study of language*, Cambridge, CUP.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

Γλωσσολογία

Langages

Langue Française